Opgesteld door: Georgia Vasilaras (Kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:Logopedist op het speciaal onderwijs
Geraadpleegde expert: Dr. M.C. Francken, Erasmus Medisch Centrum
Referentie: Kennisrotonde. (2017). Is er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de PROMPT-methode bij kinderen die naast problemen met motorische articulatieproblemen ook stotteren? Als dat niet zo is, zijn er andere bewezen effectieve behandelmethodes voor articulatieproblemen in combinatie met stotteren? (KR. 184).

9 juni 2017

Vraag

Is er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de PROMPT-methode bij kinderen die naast problemen met motorische articulatieproblemen ook stotteren?
Als dat niet zo is, zijn er andere bewezen effectieve behandelmethodes voor articulatieproblemen in combinatie met stotteren?

Kort antwoord

Er zijn maar twee onderzoeken gedaan naar effectieve behandelmethodes voor de combinatie van motorische articulatieproblemen en stotteren. De onderzochte groepen waren klein. Bij de onderzochte behandelmethodes werd PROMPT niet ingezet. Beide onderzochte behandelmethodes leverden goede resultaten op: zowel het stotteren als de articulatieproblemen verminderden.

Toelichting antwoord

Over de effectiviteit van de PROMPT-methode bij kinderen die naast problemen met motorische articulatieproblemen ook last hebben van stotteren is tot op heden niet gepubliceerd. Kinderen die articulatieproblemen op motorische basis hebben en tevens stotteren zouden kunnen profiteren van het onderdeel van PROMPT dat de timing van lettergrepen versterkt.

Over eventuele andere effectieve behandelmethodes voor articulatieproblemen in combinatie met stotteren zijn slechts twee publicaties verschenen. Conture et al (1993) beschrijven de simultane behandeling van stotteren en fonologische problemen in vier kinderen (SF) en vergelijken deze met de behandeling van vier kinderen die alleen stotteren (S). Het ging om groepstherapie van zowel kinderen als ouders gedurende een schooljaar. De behandeling voor het stotteren was indirect en gericht op met elkaar spreken zonder communicatieve druk. De fonologische therapie bestond o.a. uit auditief bombardement en *recasten* van verkeerd uitgesproken klanken. De resultaten lieten zien dat de stotterfrequentie 15% of meer daalde voor drie van de vier kinderen in de S-groep en voor twee van de vier kinderen in de SP-groep. Wat betreft de fonologie: alle vier de kinderen uit de SP-groep toonden een vermindering van minstens 25% in de fonologische processen die waren aangepakt; echter, fronting en stopping waren sterker verminderd dan gliding en devoicing.

Unicomb et al (2017) combineerden een directe behandeling voor het stotteren, namelijk het Lidcombe Programma, met therapie voor de klankproductieproblemen – vier kinderen hadden voornamelijk fonologische problemen; één kind had een combinatie van fonologische en fonetische problemen. Eenmaal per week werd therapie gegeven: de eerste twee-drie keer alleen stottertherapie en toen werd de stottertherapie gecombineerd met klankproductietherapie. Thuis moesten ouders twee keer per dag 10-15

LAAN VAN NIEUW OOST INDIË 300 2593 CE DEN HAAG
POSTADRES POSTBUS 93461 2509 AL DEN HAAG
T 070 349 44 58 W WWW.KENNISROTONDE.NL

minuten oefenen met het kind, één keer specifiek voor het stotteren en één keer voor de klankproduktieproblemen. De aard van de therapie voor de klankproductieproblemen was per kind verschillend en hing af van de aard van het klankproductieprobleem. Vier van de vijf kinderen hadden voornamelijk lichte, of licht tot matige fonologische problemen; bij één kind waren laterale /s/klanken erg bepalend voor verminderde verstaanbaarheid. Twaalf maanden na aanvang van de therapie hadden vier van de vijf kinderen Fase 1 van het Lidcombe Programma afgerond en spraken vloeiend (dit was na 14 tot 22 behandelingen). Bij het kind waarbij de stottertherapie geen effect had, werd aangegeven dat er zorgelijk probleemgedrag was waarvoor het kind na een jaar is doorverwezen. Alle vijf kinderen waren vooruitgegaan in hun klankproductie –één al heel snel; dit ging om een zeer licht probleem. Echter, na het jaar van behandeling waren de kinderen nog niet uitbehandeld. Bij één kind, degene met de opvallende lateraliteit, ging de klankproductie pas vooruit nadat in de stottertherapie Fase 1 was bereikt. In dit laatste onderzoek was er een vrij zware belasting voor ouders.

De ervaring van de expert die dit antwoord heeft geschreven, is dat klankproductietraining goed in te zetten is in combinatie met het Lidcombe programma nadat Fase 1 is afgerond (Franken, 2014). Tijdens Restart-DCM behandeling (Franken en Putker, 2012) zijn klankproductieproblemen - motorische en fonologische – heel goed aan te pakken nadat de verwachtingen ten aanzien van het vloeiend spreken zijn verlaagd. De PROMPT benadering is geen onderdeel van het gestandaardiseerde protocol van Restart-DCM, maar is een goede optie om in het motorisch domein, bij het trainen van de Mogelijkheden voor vloeiendheid van het kind, in te zetten bij kinderen met motorische klankproductieproblemen: tactiele feedback, zoals toegepast in PROMPT, zal geen verhoogde druk communicatieve druk geven.

Geraadpleegde bronnen

- Conture, E.G., Louko L.J., and Edwards M.L. (1993). Simultaneously Treating Stuttering and Disordered Phonology in Children: Experimental Treatment, Preliminary Findings. *American Journal of Speech-Language Pathology*, Vol. 2:72-81. doi:10.1044/1058-0360.0203.72 http://ajslp.pubs.asha.org/article.aspx?articleid=1774352
- Franken, M.C. (2014) L'approche Lidcombe dans l'optique des Pays-Bas. *A.N.A.E. N° 130 (26), Tome III,* 243-250.
- Franken, M.C. & Putker, D. (2012). Restart-DCM Werkwijze. Behandelprotocol ontwikkeld in het kader van het ZonMW project Cost-effectiveness of the Demands and Capacities Model based treatment compared to the Lidcombe programme of early stuttering intervention: Randomised trial. http://www.nedverstottertherapie.nl
- Unicomb R, Hewat S, Spencer E, Harrison E. (2017) Evidence for the treatment of co-occurring stuttering and speech sound disorder: A clinical case series. *International Journal of Speech-Language Pathology (19)* Mar 14:1-14. http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17549507.2017.1293735
- Namasivayam, AK, Pukonen M, Goshulak D, Yu VY, Kadis DS, Kroll R, Pang EW, De Nil LF (2013). Relationship between speech motor control and speech intelligibility in children with speech sound disorders. *Journal of Communication Disorders, 46 (3)*. May-Jun, 264-80. http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0021992413000087

Onderwijssector

Speciaal onderwijs

Trefwoorden

stotteren, spraakproblemen, logopedie

LAAN VAN NIEUW OOST INDIË 300 2593 CE DEN HAAG
POSTADRES POSTBUS 93461 2509 AL DEN HAAG
T 070 349 44 58 W WWW.KENNISROTONDE.NL